

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

กระเทียมถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญอยู่บริเวณภาคเหนือ ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 66,893 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 95 ของพื้นที่เพาะปลูกกระเทียมทั้งประเทศ โดยจังหวัดที่ทำการเพาะปลูกกระเทียมมากที่สุด ได้แก่ เชียงใหม่ มีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดจำนวน 22,790 ไร่ ผลผลิตรวม 26,892 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552 : ระบบออนไลน์) แต่เนื่องจากนโยบายการค้าเสรีระหว่างไทยกับจีน ทำให้มีการนำเข้ากระเทียมจากประเทศจีนเป็นจำนวนมากเพราะมีราคาที่ถูกกว่า ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมลดลง เกษตรกรบางรายจึงรวมตัวกันทำการแปรรูปกระเทียมจำหน่าย เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

กระเทียม มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Allium sativum* Linn. เป็นพืชล้มลุกมีเนื้ออ่อน ต้นสูงประมาณ 30 ถึง 45 เซนติเมตร ใบเป็นสีเขียวแก่ แบนแคบ และกลวง ยาวประมาณ 30 ถึง 60 เซนติเมตร กว้างประมาณ 1 ถึง 2.5 เซนติเมตร ส่วนโคนของใบหุ้มซ้อนทับกัน ด้านล่างมีรอยพับเป็นสันตลอดความยาว ปลายใบแหลม หัวอยู่ใต้ดิน ประกอบด้วยหัวเล็กๆ หลายหัวรวมกัน มีเปลือกนอกสีขาวหุ้มอยู่ 2 ถึง 3 ชั้น ดอกจะมีสีขาวแต่มีสีม่วง หรือขาวอมชมพู (ชาญชัย สาตแสงจันทร์, 2552) การวิเคราะห์ของกองวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กรมวิทยาศาสตร์บริการ ถึงสารอาหารในกระเทียม ปรากฏว่า ในกระเทียมมีสารอาหารหลายชนิด เช่น โปรตีน คาร์โบไฮเดรต แคลเซียม โพแทสเซียม โซเดียม เหล็ก ฟอสฟอรัส ไขมัน และวิตามิน เป็นต้น เมื่อรับประทานเป็นประจำ สารอาหารต่างๆ ที่มีอยู่ในกระเทียมจะช่วยให้อวัยวะแข็งแรงมีแรงต้านทานโรคต่างๆ ช่วยควบคุมการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกายให้เป็นไปด้วยดี นอกจากนั้นยังช่วยให้อยากอาหาร ช่วยให้กระดูและฟันแข็งแรง ช่วยบำรุงผิวหนัง นัยน์ตา ลิ้น ริมฝีปาก (เอกรัตน์ อุดมพร, 2550) สำหรับการเก็บรักษากระเทียมหากเก็บไว้นานเกินไป สารสำคัญในกระเทียมจะลดน้อยลง หากต้องการเก็บกระเทียมไว้เพื่อรับประทานได้นานๆ สามารถทำได้โดยการนำกระเทียมมาแปรรูปด้วยวิธีการดอง ซึ่งจะช่วยรักษาค่าทางอาหารของกระเทียมได้อย่างดีและมีรสชาติอร่อย ช่วยให้ผู้ที่มิมีปัญหาไม่ชอบกลิ่นของกระเทียมรับประทานได้ง่ายขึ้น

กระเทียมดองเป็นของฝากเก่าแก่ดั้งเดิมของจังหวัดเชียงใหม่ มักมีขายรวมอยู่ในร้านขายของฝากทั่วไป กระเทียมดองคุณภาพดีที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมมากแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ คือ กระเทียมโทนดองน้ำผึ้งของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งบริเวณพื้นที่ดังกล่าวและหมู่บ้านใกล้เคียงนิยมปลูกกระเทียมเป็นจำนวนมาก จึงเกิดการรวมตัวกันของเกษตรกรเพื่อทำการแปรรูปกระเทียมตั้งแต่ปีพ.ศ. 2525 เป็นต้นมา โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรคอดอยสะเก็ด สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุน การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ปีพ.ศ. 2540 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ได้รับรางวัลเกษตรกรดีเด่น ระดับภาคเหนือและปีพ.ศ. 2541 ได้รับพระราชทานโล่รางวัลสถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ผลิตภัณฑ์กระเทียมโทนดองน้ำผึ้งของกลุ่มยังได้รับการคัดสรรให้เป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาวประจำปี พ.ศ. 2546 ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย นอกจากนี้ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมาตรฐานรับรองโดยตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์เมืองเชียงใหม่และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนระดับจังหวัดเชียงใหม่ มีคณะศึกษาดูงานเข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก จากประวัติการดำเนินงานและการออกร้านจำหน่ายในงานมหกรรม นิทรรศการเสริมสร้างเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นที่รู้จักและยอมรับโดยแพร่หลายมีกลุ่มลูกค้าทั้งลูกค้าเก่าและลูกค้าที่มาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มยังสามารถสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มได้โดยตรงหรือผ่านทางตัวแทนจำหน่ายตามจังหวัดต่างๆ ได้ (ยูริย์ ชาติอินจันทร์, 2552 : สัมภาษณ์)

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตกระเทียมโทนดองน้ำผึ้งของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอคอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตกระเทียมโทนดองน้ำผึ้งที่แท้จริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทางกลุ่มในการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการตัดสินใจในการกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสมและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตกระเทียมโทนดองน้ำผึ้ง ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อทราบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตกระเทียมโทนดองน้ำผึ้ง ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไฟ ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.4 นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนทั้งสิ้นจากการลงทุนผลิตกระเทียมโทนดองน้ำผึ้ง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกระเทียมโทนดองน้ำผึ้ง ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย

ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการจำหน่ายกระเทียมโทนดองน้ำผึ้ง หลังจากหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

กระเทียมโทน หมายถึง กระเทียมที่หัวกระเทียมไม่แยกกลีบออกจากกัน รวมตัวกันเป็นหัวเดียวโดด ๆ มีลักษณะกลม แบน มีเปลือกหุ้มโดยรอบ

การดอง หมายถึง การถนอมอาหารโดยการแช่ หรือหมักกระเทียมในน้ำดอง ที่ประกอบด้วยเกลือ หรือน้ำส้มสายชู ซึ่งสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ที่ทำให้อาหารเน่าเสีย ช่วยเก็บอาหารไว้ได้นาน และมีรสชาติแปลกใหม่ขึ้น